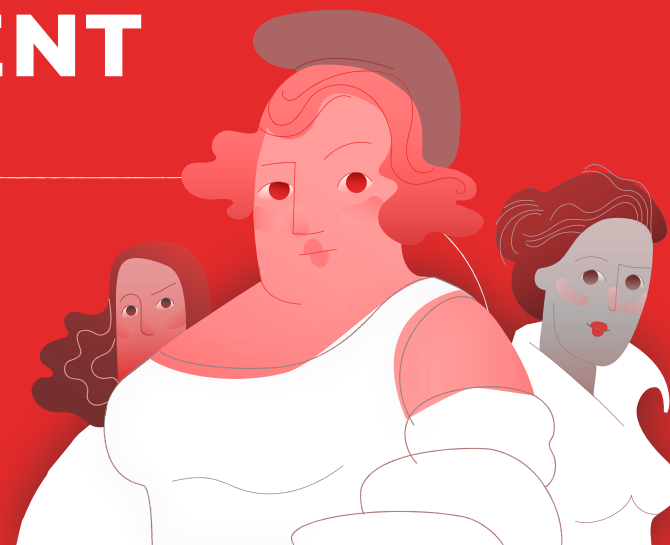

COMARQUES GIRONINES

1. L'OPORTUNITAT DE VIURE DIGNAMENT

L'ASSOCIACIÓ
DRETS SEXUALS
I REPRODUCTIUS

COMARQUES GIRONINES

COMARQUES GIRONINES

Taula per aplegar signatures a favor de l'Estatut d'autonomia de Catalunya en l'anomenat plebiscit femení, 1931.

Arxiu Municipal de Palafrugell.
Col·lecció: Carme Frigola Mestres.

1 Sant Joan de les Abadeses durant la guerra civil espanyola es va passar a anomenar Puig Alt de Ter

Amb l'arribada de la Segona República el 1931, Catalunya va experimentar canvis transcendentals en l'àmbit dels drets sexuals i reproductius. La nova etapa republicana va venir marcada per una sèrie de reformes socials i polítiques que van obrir nous espais per a la participació femenina en la vida pública i van establir precedents històrics en drets civils, polítics, sexuals i reproductius.

A nivell nacional, la **Constitució de 1931 va instaurar el dret de les dones a votar**, una fita històrica en què van destacar figures com Clara Campoamor, que va lluitar fervorosament per fer realitat d'aquest dret. També es va promoure l'**accés a l'educació laica i mixta** per a tots els ciutadans, la qual cosa va suposar un gran avanç en la igualtat de gènere. Catalunya va anar un pas més enllà, aprovant un **decret pioner sobre la interrupció volun-**

tària de l'embaràs el 1936, que permetia per primera vegada a les dones avortar fins als tres mesos per raons ètiques i sentimentals, a més de les mèdiques. Aquesta llei, pionera a nivell global, situava Catalunya al capdavant dels drets reproductius a Europa, tot i que la seva aplicació seria desigual segons la zona, centralitzant aquests serveis principalment a la vegueria de Barcelona. Malgrat aquesta desigualtat territorial, a les comarques gironines es va comptar amb aquest servei en l'**hospital del municipi de Puig Alt de Ter** (actualment a Sant Joan de les Abadesses) ¹.

Les dones hem avortat sempre però durant aquells anys el dret a l'avortament no es discutia públicament; era l'elit professional qui n'abordava el debat. Així, cap de les organitzacions femenines que van participar en la lluita antifeixista va incloure el tema de l'avortament en els seus programes, evidenciant així la ideologia patriarcal de l'època. Tot i això, sabem que les xarxes de dones difonien informació sobre mètodes abortius, remeis casolans, adreces de practicants i oferien suport material a les dones que ho necessitaven.

COMARQUES GIRONINES

Angelina Compte Lliuró, per exemple, va treballar des de la regidoria de Sanitat i Assistència Social a Girona, des d'on va defensar la inclusió de les dones en espais públics, mentre que Aurora Bertrana va promoure una educació sexual progressista i una emancipació femenina basada en la laïcitat.

Noies integrants de la Unió de

Dones de Banyoles

Arxiu personal Teresa Prat i Planas

Segell de la Unió de Dones amb la

firma de qui n'era presidenta,

Teresa Prat i Planas

Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany

Un element fonamental en la lluita pels drets de les dones a les comarques de Girona va ser l'associacionisme, que va permetre que moltes dones poguessin organitzar-se i actuar de manera col·lectiva. El novembre de 1933 es va fundar el **Grup Femení d'Esquerres a Figueres**, una organització pionera a Girona que mobilitzava les dones en defensa de la igualtat de drets i de la seva pròpia autonomia. Inspirat en l'esperit republicà, aquest grup va ser un dels primers col·lectius de dones amb un caràcter polític clar en aquest territori i va marcar un precedent per a l'associacionisme femení local, tot i les dificultats que es van trobar en un entorn dominat per valors tradicionals. Aquesta entitat va contribuir a consolidar una veu femenina en defensa de la democràcia, tot i enfrontar-se a resistències, especialment dels sectors més religiosos i conservadors, que continuaven promovent una visió de la dona centrada en el rol familiar i domèstic.

Aquesta situació reflecteix la influència de les figures femenines gironines que van tenir un

paper clau en la lluita pels drets de les dones durant aquest període. Dones com **Consol Garriga Pla, Angelina Compte Lliuró, Maria del Carme Maynegre, Aurora Bertrana, Simona Gay, Anna Murià i Llucietta Canyà** van ser pioneres en la defensa de la igualtat de gènere i van contribuir a obrir camí en àmbits com la política, la sanitat i la cultura. Angelina Compte Lliuró, per exemple, va treballar des de la regidoria de Sanitat i Assistència Social a Girona, des d'on va defensar la inclusió de les dones en espais públics, mentre que Aurora Bertrana va promoure una educació sexual progressista i una emancipació femenina basada en la laïcitat.

Revista Companya.

Font: *La república d'El*

Punt Avui (versió digital)

“L'altra guerra de les dones”

ciat. Aquests esforços per a la millora de les condicions de vida de les dones van ser la primera passa cap a un feminisme gironí organitzat i reivindicatiu, que va posar les bases de futures lluites en drets sexuals i reproductius.

La Segona República va ampliar la participació de dones i homes en l'àmbit polític i sociocultural, marcant un moment clau per aconseguir visibilitat i protagonisme en l'esfera pública. No obs-

tant això, el cop d'estat militar liderat per Francisco Franco el 18 de juliol de 1936, seguit de l'esclat de **la Guerra Civil** –que duraria tres anys, del 1936 al 1939–, va impulsar una intensa mobilització de les dones republicanes en la lluita antifeixista. Això va portar moltes dones a ocupar els llocs de treball tradicionalment reservats als homes per mantenir el sistema productiu del territori sota el lema **"homes al front, dones al treball"**. En aquest context bèl·lic, les principals reivindicacions de les dones van girar entorn del treball assalariat, reclamant la seva incorporació massiva, la millora de les condicions laborals i la lluita per la igualtat salarial.

Un altre avanç significatiu de la República en favor dels drets de les dones va ser l'organització del primer congrés de dones. En plena Guerra Civil, el 6 i 7 de novembre de 1937, es va celebrar al Palau de la Música de Barcelona el **Primer Congrés Nacional de la Dona**, impulsat per les principals organitzacions polítiques i sindicals de Catalunya. Més de 800 delegades van assistir-hi, mostrant un compromís ferm amb la defensa de la Re-

COMARQUES GIRONINES

Maria Dolors Bargalló

Foto: Europeana.eu, proveïda

per l'Arxiu Nacional de

Catalunya

ANC_1_585_N_4976_4

sota llicència CC BY-NC-ND

pública i l'emancipació de les dones. Com a resultat d'aquest congrés, es va decidir la creació de la **Unió de Dones de Catalunya**, sota la presidència de la propagandista d'Esquerra Maria Dolors Bargalló. A les comarques de Girona no s'ha trobat cap llista, però a través de testimonis de les diverses referències bibliogràfiques sembla que el moviment va ser precedit per: **Francisqueta Sarquella i Pujol i Teresa Prat i Planas** i que va comptar amb la col·laboració de **Maria Banal i Pineda, Maria Carles i Masó, Carme, Maria i Teresa Domènech i Perich, Carme i Elisa Farreras i Funtané, Esperança Feliu i Carreras, Maria Masós i Planas, Carme Nierga i Planas, Maria Oliveras i Carreró, Maria Prat i Planas, Teresa Pujolar i Farró, Montserrat Reverter i Barnola, Maria i Margarida Ribas i Buenaventura, Dolors Turró i Olivàs** i moltes altres.

ELABORAT PER L'ASSOCIACIÓ DE DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS EN EL MARC DEL PROJECTE
GENEALOGIA FEMINISTA DELS DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS.

Recerca i elaboració **Laia Moreno Fernández** / Gràfica i il·lustracions **Mercè M. Tarrés** / Coordinació **Sílvia Aldavert**

L'Associació

✉ contacte@lassociacio.org

☎ 933 055 322

🌐 <https://lassociacio.org/>

📱 @lassociacio 📺 @lassociaciotsr

AMB EL SUPORT DE

